
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

KI MÉLTÓ?

Lukács ev. 9,51-62

2018. JÚLIUS 29.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: Zsoltár 95, 1-8.

Imádkozunk: Az imádságunk szavával is úgy állunk előtted, mennyei Atyánk, mint akik tudják, hogy a Tiéid vagyunk, mert Tiéd minden, Tiéd a mélység és a magasság, a tenger és a föld, az egész teremtett világegyetem, és a Tiéid vagyunk mi is, egészen sajátosan, mint kezded juhait. Kérünk, segíts bennünket Lelked erejével, hogy amikor halljuk Igédet, amelyre szomjúhozunk és vágyakozunk, és amely megvilágosít és útbaigazít, tanácsot ad és fölemel, amikor halljuk Igédet, ne keményítsük meg szívünket. Hadd nyissuk meg most szívünket ígéreteid és buzdításod előtt, hadd fogadjuk be bátorításodat és tanácsodat, s engedjük, hogy felemeljen és felragyogtassa számunkra Urunk Jézus Krisztusunkat, s üdvösségünk kezését. Add, hogy Igédet befogadva újra elkötelezzük magunkat szent életre, Neved dicsőítésére, embertársaink szolgálataira. Kérünk, hallgasd meg könyörgésünket. Ámen

Textus: Történt pedig, mikor elközelített az idő, hogy felvitessék, eltökélte magát, hogy Jeruzsálembe megy. És követeket küldött el maga előtt; és azok elmenvén, bementek egy samaritánus faluba, hogy szállást készítsenek neki. De nem fogadták be őt, mivel Jeruzsálembe tartott. Mikor pedig látták ezt a tanítványai, Jakab és János, ezt mondták: Uram, akarod-e, hogy mondjuk, hogy tűz szálljon alá az égből, és eméssze meg ezeket, amint Illyés is tette? De Jézus megfordulva, megdorgálta őket, mondván: Nem tudjátok minémű lélek van ti bennetek! Mert az embernek Fia nem azért jött, hogy elveszítse az emberek lelkét, hanem hogy megtartsa. Elmentek azért más faluba. Történt pedig, mikor mentek, valaki ezt mondta neki az úton: Követlek téged Uram, akárhová mégy! És ezt mondta neki Jézus: A rókáknak barlangjuk van, és az égi madaraknak fészük; de az ember Fiának nincs fejt hová lehajtania. Mondta pedig másnak: Kövess engem! Az pedig ezt mondta: Uram, engedd meg nekem, hogy

előbb elmenjek és eltemessem az én atyámat. De Jézus ezt mondta neki: Hadd temessék el a halottak az ő halottaikat: te pedig elmenvén, hirdesd az Isten országát! Mondta pedig más is: Követlek téged Uram; de előbb engeddd meg nekem, hogy búcsút vegyek azoktól, akik az én házamban vannak. Jézus pedig ezt mondta neki: Ha valaki az eke szarvára veti kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára. (Lukács 9,51-62)

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek! Nehéz szavak ezek, kicsoda hordozhatja el őket?! – mondhatjuk a felolvasott szakasz hallatán. Pedig, ahogy Lukács evangélista megjegyzi, itt éppenséggel arról van szó, hogy elközéltett Jézus *felvitetésének*, felemeltetésének az ideje. Sajátos szó ez, latinul mindannyian jól ismerjük: *assumptio*. Más helyeken Lukács is, és Pál apostol is ezzel a szóval írja le a mi Krisztusunk mennyekbe való felvitetését, felemeltetését, az Atya jobbára való ülését, egyszóval: a megdicsőülését. Lukács azonban azt is hozzáfűzi, hogy amikor elközéltett ez az idő, Jézus *eltökélte magát*, vagy – másképp fordítva – megerősítette magát. *Erősítsd meg azokat, akik haló-félben vannak*, mondja maga a feltámadott Úr a szárdiszi gyülekezetnek (Jelenések 3,2), éppen annak a gyülekezetnek, amelynek az a neve, hogy: Él, noha Halott. Jézus tehát megerősíti belső elhatározását, eltökéli magát, hogy Jeruzsálembe megy: meghalni, feltámadni és felvitetni, mert elközéltett az ideje dicsőségének. De azért tökélt el magát, hogy ne hátráltassa meg semmi, azok a megrendítő dolgok sem, amelyeket Lukács itt feljegyez. Szinte csak szalagcím-szerűen közli ezeket, mellőzve a részletes bemutatást, szinte szokatlan is ez, főleg a korábbi részekhez képest, ahol alaposan szól egy-egy eseményről, közöl egy-egy beszélgetést. Itt csak zuhognak az események egymás után. Szinte csak a lényegüket mondja: Jézust nem fogadják be egy szamaritánus faluba szállásra, mert megtudják, hogy Jeruzsálembe tart. (Nyilván, ha a Garizim hegyére menne, a szamaritánus szentélybe, befogadnák.) Aztán a Zebedeus-fiak bosszúra gyulladnak, és Illés próféta famulusaiként, tüzet kérnének a falura. Aztán jönnek sorba a tanítványjelöltek, akikből mégsem lesz tanítvány. Az egyik felajánlkozik: követlek, Uram, akárhová mégy! Mire Jézus, mintegy elutasítólag, de inkább emlékeztetve a tanítványság árára, a követés kockázatára, azt mondja: hiszen az ember Fiának nincs hova lehajtania fejét. A másikat Ő maga hívja, ám ez feltételt szab: előbb engeddd meg, hogy eltemessem atyámat. A harmadik ezt mondja: követlek, Uram, de előbb hadd vegyek búcsút az enyéimtől. És e három után Jézus mondja általában az igazságot: ha valaki az ekeszarvára veti kezét, ám hátrafordul, nem alkalmas az Isten országára. Kemény szavak ezek mind. De még ebből a nehéz sorozatból is szinte a szemünkbe vág az, amit az egyik tanítványjelölt mond, éppen az, akit maga Jézus szólít: Uram, engeddd meg előbb, hogy elmenjek és eltemessem atyámat. Mire Jézus így felel neki: hadd, engeddd, hogy a halottak temessék el halottaikat, te pedig menj el és hirdesd az Isten országát. A halottak temessék el halottaikat.

Azt értjük, ha Jézus szinte elutasít valakit: a rókáknak van barlangjuk, az égi madaraknak van fészük, de az emberfiának nincs hová fejét lehajtania. Hiszen figyelmeztet: olyan mesterhez szegődnél, akit - íme, az előbb láttuk - nem fogadnak be sehol. Azt is értjük, ha valaki előbb el akarja rendezni a dolgait, és elhalasztja a tanítványságát, és ekképp nem méltó rá. De ezt, hogy: engeddd, hadd temessék a halottak el halottaikat!? Hát a temetés akadálya lenne a tanítványságnak? Ez az emberiségünkbe tartozó, Isten által rendelt kegyelet és a végtisztesség, ez akadálya lenne a Jézus követésének? A középkorban, sokat tanítottak a hét irgalmasságról, Máté evangéliuma 25. része alapján, ahol azt Jézus mondja: éheztem, ennem adtatok, szomjúhoztam, innom adtatok, jövevény voltam, befogadtatok, mezítelen voltam, felruháztatok, beteg voltam, meglátogattatok, fogoly voltam, eljöttetek hozzám. Igen ám, de ez csak hat, ennyit sorol Jézus a Máté evangéliumában. S mi a hetedik? Így mondják a középkoriak, ez: halott voltam és eltemettetek. Eltemetni a halottat: irgalmasság.

Itt meg kell állnunk, mielőtt spekulációkba kezdünk. Tágítsuk ki a kört. Az evangéliumoknak egyik lényeges vonatkozása az, hogy Krisztus üdvözítő munkája és a tanítványság nem választható el egymástól. Az, hogy miképpen lesz tanítvány valaki, vagyis mi van belefoglalva a Krisztus követésébe, és az Üdvözítő munkája egy re néz. Olyannyira így van ez, hogy sokan aztán össze is keverik a kettőt. Én csak annyit mondok, hogy a kettő megkülönböztetendő, de nem szétválasztható, ugyanis nem lehetek tanítvány passió nélkül. Maga Jézus mondja: aki a tanítványom akar lenni, vegye fel a maga keresztyét (Lukács 9,23). És ez a kereszt, még ha az én keresztem is, a Krisztus szenvedésére utal, ahogyan Pál apostol mondja: beöltöm a magam szenvedésével, ami híja van a Krisztus szenvedésének (Kolossé 1,24). Passió nélkül senki tanítvány nem lehet, és feltámadás nélkül sem lehet senki tanítvány. Mert mi értelme van Krisztust követni, ha nem jutunk el a keresztyig, és mi értelme van Krisztust követni, ha nem miénk a boldogító tény, hogy feltámadott és él! És láthatjuk ezt az elhívások történetéből is, abból a feltétlenségéből, ahogyan a galileai halászok, Péter és András otthagyják a hálót, és követik Jézust, vagy ahogyan Máté Lévi, a vámszedő otthagya a hivatalát, megy és követi Jézust. Látjuk, hogy ezekből a követőkből lettek a tanítványok. És ezekből a tanítvány-követőkből választotta ki Jézus a tizenkettőt. A tizenkettőnek különleges a helyzete, nekik megadatik érteni a Mennyek országa titkait, Jézus őket külön is magához hívja, és ők is, tizenketten, jogosultak külön odamenni Jézushoz, és ők azok, akik a csodálatos kenyérszaporításkor szétosztják a megsokasodott kenyeret, és a maradékot is ők, tizenketten gyűjtik össze, tizenkét kosárba. De látjuk azt is, hogy sem a követés, sem a tanítványság, sem az apostolság nem problémamentes. Nem tudnak ördögöt űzni, s megszégyenülnek. Aztán vetekednek egymással az elsőségért, Jézus egy kisgyermekkel példálózva utasítja rendre őket. Aztán gyilkos indulatok támadnak bennük, tüzet kérnek a samaritanusokra. És bátran eltiltják azokat is, akik Jézusra

hivatkoznak, de, mint mondják: nem követnek *minket!*

Akkor hát kik lehetnek a Jézus követőivé, kikből lesznek a tanítványok, kikből lett a tizenkettő? Milyenek ezek az emberek? És milyenek vagyunk mi? És hogyan ér el a szívünkhöz a Jézus meghívása a követésre és a tanítványságra? Azért tágitottam a kört, hogy lássuk hány és miféle ember volt a Jézus első tanítványi közösségében, közben mennyi minden emberit hordoztak magukban, és micsoda életfeladat Krisztus követőjévé formálódni. Kálvin szerint egész életünkben a Krisztus iskolájába kell járnunk. Most hát tegyük fel újra a kérdést: miért akadály a annak, hogy valaki a Krisztus követője és tanítványa legyen, az, hogy előbb elmenjen és eltemesse apját? Akadály volna, hogy az irgalmasság cselekedetét akarja elérvegni? Hogy kegyes tisztelettel van elhunyt édesapja iránt? Miért nem ad engedélyt Jézus arra, hogy előbb ezt elrendezze? Persze, hogy ez az *előbb* mit jelent, nehéz megmondani. Azt jelentené, hogy beállott a gyász ideje, és ennek kellős közepén hívja meg Jézus tanítványnak? És Jézus illetlenül, ahelyett, hogy részvétet nyilvánítana, nyomban feltétlen követésre szólít? Lehet így is magyarázni. Vagy azt akarja mondani ez az ember: Mester, hadd várjam meg, míg szegény édesapám meghal, és eleget teszek a szomorú kötelesség, és aztán felszabadulva, követlek!? Van, aki így magyarázza. S talán ez a helytálló. Nem akarom eldönteni, melyik a pontos megértés, inkább felsorolok néhányat, hadd kopogtasson így az Ige kinek-kinek a szíve ajtaján, csak értse a Jézus szava mélységét.

A halottak temessék el halottaikat. Vannak, akik szerint Jézus demonstrál ezzel a szóval. Kemény szó, megüt bennünket. Mintha egy szóba foglalná bele a nagy vacsora példázatát (Lukács 14,16-24). Abban is arról van szó, hogy a hivatalosak (akiket meghívtak!) kimentik magukat. Ki így, ki úgy: ökröt vettem, földet vettem, feleséget vettem – nem mehetek. És éppen a nagy vacsora példázata után mondja Jézus a sokaságnak: ha valaki meg nem gyűlöli apját, anyját, nem lehet a tanítványom, és megismétli amit máskor is mond, ha valaki a tanítványom akar lenni, vegye fel a keresztyét és úgy kövessen engem. (Lukács 14,26-27). Jézus tehát demonstrál: temessék el a halottak halottaikat, te pedig menj el és hirdesd az Isten országát. Neked ez dolgod.

Mások azt mondják, hogy eleve spirituális ügy az, amiről Jézus itt beszél. Ugyan, egy halott hogyan tehetne bármit, hogyan temethetne el egy másik halottat? Nyilvánvaló tehát, mondják, hogy Jézus metaforikus nyelven válaszol a fölvetésre. Ezt pedig kétféleképpen lehet magyarázni. Ambrus egyházatya azt mondja, hogy Jézus nem az édesapja eltemetésétől tiltja el ezt az embert, hanem attól, hogy rossz társaságba keveredjen, hogy máshova szegődjön, akár csak a temetés idejére. Szent Ágoston azt mondj: Jézus a hitetlenekről beszél, mert a hitetlenség: halál. Vagyis: engedd, hogy a hitetlenek eltemessék a hitetleneket. Ha te hívó vagy, mondja Szent Ágoston, egy másfajta halált kell halnod, ezt pedig az óember megöklése. Ne halj meg a hitetleneknek!

Jeromos egyházatya azt mondja, hogy Jézus itt radikálisan megparancsolja a világból való kivonulást. És idézi Jézus szavait a Hegyi Beszédből, hogy ha megbotránkoztat a szemed, vágd ki, ha megbotránkoztat a kezed, vágd le, mert jobb néked vakon vagy csonka-bonkán az Istennek országába menni, mint elkárhozni (Máté 5,29). Gyere hát, kövess! Hagyd az evilágra tartozó dolgodat! Tehát, úgymond, valami minősítetten radikális követelményt fogalmaz meg Jézus.

Tertullianus és Melanchthon másképpen magyarázza. Tudjuk, hogy az Ószövetségben, Mózes harmadik könyve rendelkezik arról, hogy a papok nem érinthetnek holttestet, mert akkor tisztátalanok lesznek és el kellene végezniük a megtisztulási szertartásokat, ez pedig feltartóztatná őket a papi szolgálat végzésében. Temessék el a halottak a halottaikat! Te pedig gyere, kövess engem és hirdesd az Isten országát. Eszerint Jézus papnak, evangélium-hirdetőnek hívja el ezt az embert. És ez a hivatás mindent megelőz és mindent kizár.

A 19. század nagy prédikátora, Spurgeon úgy értelmezi, hogy Jézus itt ürügyeket oszlat. Bele se megy a kegyelet kérdésébe, hogy is tenné. Amikor Skóciában jártam, megrendített, ahogy a skót lelkészek beszámoltak arról, hogy a középnemzedék milyen radikálisan közönyös az evangéliummal szemben, ha lehet ezt a paradox kifejezést használni. De ha temetés van, mondták, az még a hitetlen és közönyös skót számára is esemény, az még fontos, azt még tradicionálisan kell elvégezni. Amúgy lelkészként és is tapasztalom, hogy jaj, ha elvétek valamit a temetésen. Spurgeon talán ezért nem megy bele a temetés kérdésébe, hanem szóba hozza a családot, a karriert, a sikert, a barátokat, az önbecsülést, - mondván, hogy ezt mind *előbb* akarjuk, mint a Jézus követését. És jelzi, hogy a Jézus szava krízist vált ki, Jézus szándékosan akarja ezt a krízist kiváltani, így akar megalapozott döntés elé állítani, amely érinti az egész életünket, a szeretteinkhez, az édesapánkhöz, édesanyánkhöz, gyerekünkhöz, testvérünkhöz való viszonyunkat. Nem lehet tanítvány az, aki nem veszi fel a keresztet, mert nem lehet tanítvány az, aki a Jézus követés belső, mindent meghatározó létmozdulatát nem tudja megtenni.

Kik ezek a halottak? Azt imént idéztem Ágoston egyházatyját, akit így magyarázza: ezek a holtak a hitetlenek. Ehhez most csak egyetlen egy vonatkozást hadd idézzek még, a hitről, mint teljes átadottságról. Önmagunk odaadása nélkül ugyanis hamar elsikkad a tanítványság értelme. Elismerem, az evangéliumokból sok szép részletet tudunk alkalmazni az életünkre, és ezekből össze tudunk rakni magunknak egy tanítványi portfóliót. De az egész gyökere valahol itt van, és enélkül szétesik az egész. Brian Stanley, angol-skót egyháztörténész, a keresztyén misszió nagy kutatója, nemrégiben megjelentetett egy könyvet a 20. századi keresztyénségről, vagyis a mi gyermek- és ifjúkorunkról. Latin-Amerikától Kínán át, az Egyesült Államokig, Dél-Afrikáig sok mindent bemutat, és szól rólunk európaiakról is. Az egyik végkövetkeztetése az, hogy sokak reménykedésével szemben,

a 20. század nem lett keresztyén évszázad (ahogy ezt a nagy világmissziói konferenciákon meghirdették), inkább ez az évszázad hozta a legtöbb szenvedést és mártíriumot a keresztyének számára. Mégis, mondja ez a tudós, nem az üldöztetés, hanem az emberek közönyössége a keresztyénség igazi nyomorúsága. Nem az üldözéstől kell félni, hanem a közönytől. Majd hozzát teszi, és a leginkább attól a radikális individualizmustól kell félni, amely értelmében ki-ki önnön magának követel valamiféle csak őreá szabott keresztyénséget. Óvom én is a keresztyéneket ettől a tévúttól. Ki vagyok én, milyen neműnek születtem, milyen belső késztetésem vannak, mi a társadalmi helyzetem, melyik fajhoz tartozom, mi az én élettörténetem, mik az én elgondolásaim a világról? - ezek nagy kérdések, de nem végső kérdések. Márpedig, ha a keresztyénségnek az lesz a dolga, hogy mellém álljon, és bárki-bármilyen legyek, igazoljon, eltévelyedünk. Ma sokan közömbösek a hit iránt, - de ha szóba jön, nyomban követelni kezdi, hogy emberi jogait, beleértve saját privát jogait, feltétlenül támogassa az egyház. Egyébként, mondják, hitetlen a keresztyénség. Nyilván hamarosan, újra terítékre kerül a hét is. Sokat idézik: éheztem, szomjúhoztam, jövevény voltam, mezítelen voltam, beteg voltam, fogoly voltam..., Nap mint nap ezt halljuk. S az ezekre adott válaszoktól függ a keresztyénség hitele, nem? Adni az éhezőnek, adni a szomjúhozónak, adni a mezítelennek (ma is gyűjtünk szegény kárpátaljai testvéreinknek!)... Igen, így van, megteesszük. De az nem érdekli a közönyös világot, hogy mit vallunk Jézus Krisztus isteni és emberi természetéről, az sem nem érdekli a közönyös világot, hogy majd, amikor úrvacsorázunk (mint majd jövő vasárnap is), spirituálisan van-e jelen Krisztus vagy testileg a kenyérben és a borban? Nem érdekli a közönyös világot, hogy mi az a predestináció, és végképp nem a halottak feltámadása és az üdvösség! Éhes voltam, szomjas voltam, mezítelen voltam, jövevény voltam, beteg voltam, fogoly voltam..., ime, hat erény, hat irgalmasság, és íme, a hetedik: halott voltam és eltemetettek. De Jézus szava azt mutatja, hogy az irgalmasság is alá van rendelve Neki. Igen, ennek a kemény mondatnak az a lényege, hogy az irgalmasság is alá van rendelve Neki. Amikor szombat napon a tanítványai kalászt tépnek és esznek, rátámadnak: szombaton nem lehet munkát végezni! Jézus szépen megválaszol, és így summázza be: **A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért (Márk 2,27)**. Mondom, nagyon szeretjük mi ezt az Igét, hiszen mi is radikális individualisták vagyunk! Íme, maga az Úr Jézus mondta: hogy nem az ember van a szombatért, hanem a szombat van az emberért! Akkor hát irány hétvégi telken kukoricát kapálni, másodállásban még munkát végezni – és istentiszteletre, szent, jó és gyönyörű dolgokra rá nem érne! Tapsol a mai ember Jézus szavának, és a maga akaratához szabja, mintha Jézus azt mondta volna, hogy ki-ki azt csinál az Úr napján, amit akar! Pár éve népszavazás kezdeményeztek arról, hogy vasárnap is tartsanak nyitva a boltok. És bizony hallottam prédikációt arról (bár el tudnám felejtetni!), hogy úgymond, még az Úr Jézus is azt

mondta, hogy szombatnapon is ki kell húzni az ökröt a kútból, ha beleszik, na hát, a boltot is ki kell nyitni. Csakhogy nem ezt jelenti ám a Jézus szava. Mert folytatja: nem az ember lett a szombatért, hanem a szombat lett az emberért annak okáért az embernek Fia ura a szombatnak is! És az embernek Fia ura az irgalmasságnak is, ura annak is, hogy kenyeret adsz, ura annak is, hogy vizet adsz, ura annak is, hogy fölruházod a mezítelent, ura annak is, hogy befogadod a jövevényt, és meglátogatod a beteget és a foglyot – és ura annak is, hogy eltemeted atyádat. Ura az irgalmasságnak. Kik a tanítványok? Olyanok, mint mi. És ez a mi boldog reményünk, hogy Jézus nem keresett és választott magának nálunknál különbeket. De Isten dicsőítésére mutató kötelezettségünk az, hogy valóban mindent alárendeljünk Krisztusnak, aki ura a szombatnak, ura az irgalmasságnak, ura a kegyeletnek, ura a szeretetnek, - mert ura az egész életünknek. Boldog, aki érti ezt a titkot. Ámen

Imádkozunk! Mennyei Atyánk, az éhezőkért, a szomjúhozókért, a jövevényekért, a mezítelenekért, a betegekért, a foglyokért, a gyászolókért könyörgünk, akik kenyérre, vízre, meglátogatásra, befogadtatásra, vigasztalásra várnak. Magunkért imádkozunk, és kérünk, erősíts bennünket, hogy mi erősíteni tudjuk a haló-félben levőket. Tégy eltökéltté, hogy mindig és mindenben Jézus Krisztus legyen az első, aki ura a szombatnak is, ura az erőinknek is, ura az irgalmasságunknak. Könyörgünk most azért a családért, akik a ránk következő héten állnak meg szeretjük ravatala mellett, vigasztald és erősítsd őket a feltámadott Krisztus dicsőségével és az eljövendő élet ígéretével. Könyörgünk a betegeinkért, akik gyógyulásra várnak, és akiket sok imádságunkban hordozunk, gyógyítsd őket és hozd őket közénk vissza, hogy velük együtt dicsőíthessünk Téged szabadító irgalmadért. Könyörgünk azokért, akik a Krisztus nevéért szenvednek szerete e világon. Erősítsd őket, tedd eltökéltté és bátorrá a Krisztus követésére mindenkor, őrizd életüket, óvd őket a nehéz órákon. És magunkért is könyörgünk, akik itt, e közönyös világban élünk. Tégy bennünket teljesen Krisztust követő tanítvánnyá, hadd töltse be életünket Krisztusunk hatalma és dicsősége. Ámen

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU